

Agrikulturni
krajobraz Grada
Zagreba, zelena
infrastruktura i
rješenja utemeljena
na prirodi

SAŽETAK

Zagreb, prosinac 2025.

Zahvat	Agrikulturni krajobraz Grada Zagreba, zelena infrastruktura i rješenja utemeljena na prirodi
Vrsta dokumentacije	Sažetak Studije
Naručitelj	Grad Zagreb , Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, Trg Stjepana Radića 1, Zagreb
Ugovor broj	1700-24
Voditelj tima	dr. sc. Vladimir Kušan , mag. ing. silv.
Članovi stručnog tima	dr. sc. Vladimir Kušan , mag. ing. silv., Stručnjak 1 Jelena Mihalić , mag. ing. prosp. arch., Stručnjak 3 Tena Birov , mag. ing. prosp. arch., CE, Stručnjak 4 dr. sc. Joso Vukelić , <i>professor emeritus</i> , Stručnjak 5 Kristina Komšo , mag. ing. prosp. arch. Ema Grbčić , mag. ing. prosp. arch. Leo Hrs , mag. oecol. et prot. nat. Dragan Bukovec , dipl. ing. geol. Ivona Žiža , mag. ing. agr., CE Josipa Židov , mag. geogr. dr. sc. Iva Odak , mag. ing. geod. et geoinf. dr. sc. Ivan Tekić , mag. geogr. et mag. educ. geogr. Kristina Matika Marić , mag. ing. geod. et. geoinf., CE Andrea Neferanović Grubišić , mag. ing. silv. Bruno Čaleta , mag. prot. nat. Et. amb. Luka Raspović , mag. ing. geod. et. geoinf. Željko Čučković , univ. bacc. inf Sven Keglević , mag. ing. geol. Nikolina Bakšić Pavlović , mag. ing. geol., CE Nebojša Subanović , mag. phys. et geophys. (zaposlen do 10.2.2026.) Vanda Sabolović , mag. ing. prosp. arch. (zaposlena do 28.2.2025.) Beatrica Perkec , mag. ing. prosp. arch. (zaposlena do 21.5.2025.)
Vanjski suradnici	dr.sc. Biserka Dumbović Bilušić , dipl.ing.arh., Stručnjak 2
Direktor	Dalibor Hatić , mag. ing. silv.

Ciljevi održivog razvoja
čijoj provedbi ovaj
projekt doprinosi

Uvod

Studija pod nazivom „*Stručna podloga prostornih planova, Agrikulturni krajobraz Grada Zagreba, zelena infrastruktura i rješenja utemeljena na prirodi*“ predstavlja stručnu podlogu za izradu sektorskih strategija, planova, studija, programa i drugih dokumenata potrebnih za provedbu postupka izrade, donošenja i stručne utemeljenosti novog odnosno izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Zagreba, Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba, Generalnoga urbanističkog plana Sesveta te drugih dokumenata potrebnih za njihovu izradu ili provedbu.

Studija obuhvaća područje Grada Zagreba površine oko 641 km² sa 68 naselja.

Studija je izrađena u tri etape:

1. etapa - Urbano područje Sesveta (GUP SE)
2. etapa - Urbano područje Zagreba (GUP ZG)
3. etapa - 66 naselja Grada Zagreba suburbanog i ruralnog karaktera te dijelovi naselja Zagreb i Sesvete izvan granica GUP-ova (PPGZ)

Izradu Studije naručio je, pokrenuo, koordinirao i sudjelovao u izradi Grad Zagreb, Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje kao nositelj izrade prostornih planova u Gradu Zagrebu.

Okvir i zadatak studije

Cilj izrade Studije je najnovijim dostupnim podacima za razmatrani prostor pripremiti podlogu za planiranje budućeg prostornog razvoja Grada Zagreba.

Navedeno je izvršeno izradom prijedloga unaprjeđenja dostupnosti, biološke i krajobrazne raznolikosti agrikulturnih krajobraza te prijedlozima unaprjeđenja zelene infrastrukture za područje cjelokupnog Grada Zagreba.

Prostor Grada Zagreba, odnosno njegovi dijelovi (urbani dijelovi Zagreba i Sesveta, te 66 naselja Grada Zagreba suburbanog i ruralnog karaktera i dijelovi naselja Zagreb i Sesvete (izvan granica GUP-ova) podijeljen je na strukturna područja tj. homogene prostorne jedinice zajedničkih obilježja, temeljem analiza namjene prostora, karaktera, položaja, reljefne morfologije i prostorne strukture. Detaljnijom strukturnom analizom identificirani su strukturni elementi (čvorišta, rubovi, putevi, akcenti, plohe).

Tipološka identifikacija otvorenih površina temelji se na postojećim društvenim, rekreativnim, zaštitnim i ekološkim funkcijama svake prostorne jedinice te je određeno ukupno 17 općih tipova i 63 podtipova otvorenih površina, za koje je napravljena procjena njihova smještaja, značaja i potencijala za uključivanje u mrežu ZI. Tipologija otvorenih površina detaljno je kartirana na temelju karte korištenja zemljišta. Karta korištenja zemljišta izrađena je za potrebe studije temeljem aktualne digitalne ortofoto snimke, najmanje površine kartirane jedinice od 0,5 ha, čime je osigurana precizna prostorna osnova za identifikaciju i vrednovanje svih relevantnih elemenata zelene infrastrukture unutar analiziranog područja. S obzirom na ulogu u povezivanju ZI, identificirani opći tipovi i podtipovi otvorenih površina krajobraza Grada Zagreba kategorizirani su na plošne, linijske i točkaste elemente ZI te su u konačnici njihovom kvantitativnom i kvalitativnom analizom prepoznati prostori potencijalni za razvoj i unaprjeđenje te

prostorni nedostatci unutar mreže ZI tj. "prekidi" koji onemogućavaju povezivanje elemenata ZI i protok usluga ekosustava.

Uz to, detaljnom analizom prostorno-planske dokumentacije prepoznate su tendencije razvoja, prilikom čega se posebna pozornost obraćala na korištenje i namjenu zemljišta, zaštitu te urbana pravila koja propisuju detaljno uređenje pojedinih lokacija unutar naselja. Analiza hemerobije ukazala je na otvorene površine visokog prirodnog i doprirodnog značaja u odnosu na utjecaj čovjeka i antropogene elemente tj. stupanj utjecaja na izvorno stanje zemljišta, čime se u konačnici dobio smještaj područja od ekološkog i biološkog značaja u široj mreži ZI. Pored navedenoga, provedena je analiza dostupnosti zelenih površina gravitacijskog značaja za čitavo promatrano područje, koja je identificirala lokacije s nedostatnom prostornom dostupnošću zelenih površina za korištenje stanovništvu. Analiza toplinskih otoka prema snimkama Landsat 8/9, ukazala je na žarišne lokacije povećanog toplinskog opterećenja te definirala područja prioritetnih intervencija u svrhu mitigacije učinaka urbanog pregrijavanja.

Zaključak

Navedene analize svojim preklapanjem rezultirale su precizno određenim lokacijama koje grade postojeću mrežu ZI te ukazuju na trenutne prepreke prostornog razvoja ZI, ali i mogućnosti za integriranjem i povezivanjem i nepovezanih elemenata.

Prethodno opisani proces rezultirao je definiranjem niza mjera, lokacija i s njima povezanih projektnih prijedloga, koji su usklađeni s općim mjerama zajedničkim za cijeli obuhvat Grada Zagreba. Svaka opća mjera sadrži niz specifičnih mjera koje su određene po lokaciji, karakteristikama ili problematici. Opće mjere za cijeli obuhvat Grada Zagreba su:

- A. **očuvanje** otvorenih površina prirodnih, poluprirodnih i agrikulturnih površina
- B. očuvanje i **unaprjeđenje** postojećih elemenata otvorenih površina suburbanog i ruralnog krajobraza
- C. očuvanje i **uspostava** novih koridora ZI te otvorenih površina suburbanog i ruralnog krajobraza
- D. **planiranje** zelene infrastrukture i očuvanje karaktera krajobraza

Prva etapa (GUP SE) sadrži ukupno 20 specifičnih mjera, od toga 7 za očuvanje otvorenih površina gradskih krajobraza, 4 za unaprjeđenje i proširenje postojećih elemenata, 8 za uspostavu novih otvorenih površina te jednu za planiranje zelene infrastrukture i očuvanja karaktera krajobraza.

Druga etapa (GUP GZ) sadrži 23 specifične mjere, od čega se 4 odnose na očuvanje otvorenih površina gradskih krajobraza, 8 na unaprjeđenje i proširenje postojećih elemenata, 8 na uspostavu novih otvorenih površina te 3 na planiranje zelene infrastrukture i očuvanja karaktera krajobraza.

Treća etapa (66 naselja Grada Zagreba suburbanog i ruralnog karaktera te dijelovi naselja Zagreb i Sesvete izvan granica GUP-ova (PPGZ) ukupno broji 20 specifičnih mjera, pri čemu se 4 odnose na očuvanje otvorenih površina gradskih krajobraza, 8 na unaprjeđenje i proširenje postojećih elemenata, 6 na uspostavu novih otvorenih površina te 2 na planiranje zelene infrastrukture i očuvanja karaktera krajobraza.

Plan i projekti zelene/krajobrazne infrastrukture predstavljaju presjek prethodno propisanih i opisanih mjera te konkretnih specifičnosti prostora. Sukladno tomu, osmišljeni su projekti koji se odnose na važne aktivnosti kako bi se uspostavila funkcionalna mreža ZI sa svim svojim funkcijama.

Na području GUP-a SE mjerama su obuhvaćeni projekti za 90 konkretnih lokacija, proizašlih iz presjeka detaljnih analiza.

Na području GUP-a GZ mjerama su obuhvaćeni projekti za 316 konkretnih lokacija. Osim toga, identificirane su tri zone te tri poteza koji su, temeljem sveobuhvatnih prostornih i strukturnih analiza, konceptualno oblikovani kao ciljno usmjereni prostorni sklopovi. U njima su objedinjene različite intervencije – od onih zaštitnog karaktera, usmjerenih na očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, do razvojnih zahvata s ciljem unaprjeđenja funkcionalnosti prostora. Svaka zona obuhvaća specifične, planski grupirane funkcije i sadržaje koji odgovaraju prepoznatim potrebama lokalne zajednice i prostornog konteksta te sadrži popis projekata koji su ocijenjeni kao primjereni za specifične potrebe i razvojne potencijale pojedinih područja.

U trećoj etapi obuhvaćeno je 66 naselja Grada Zagreba suburbanog i ruralnog karaktera te dijelovi naselja Zagreb i Sesvete izvan granica GUP-ova, gdje prevladava suburban i ruralni karakter prostora, što ujedno određuje i njegov razvojni potencijal. Predloženim mjerama obuhvaćeno je 359 konkretnih lokacija, dok su razvojne smjernice usmjerene na povezivanje elemenata ZI te na unaprjeđenje postojećih resursa i sadržaja, pri čemu posebnu ulogu imaju (OPG-ovi). S obzirom na navedeno, predložene su biciklističke rute koje su infrastrukturno i prostorno koherentne, interpretativno, edukativno i turistički privlačne, čime se doprinosi jačanju identiteta i prepoznatljivosti područja.